

Sotalaitoshistoriaa

Teksti: Markus Anaja

Syksy 2007

Harva puolustusvoimain komentaja on ollut niin kiistelty kuin Mannerheim-ristin ritari, kenraalimajuri Yrjö Keinonen (komentajana vuosina 1965 - 1969). Hän ohitti virkaikäjärjestyksessä useitakin kenraaleita eikä hänellä ollut kokemusta esikuntatyöskentelystä. Monet muistavat vielä Keinosen "kellarijupakan" ja hänen eroamisensa virastaan.

Prikaatikenraali evp Pentti Airio on väitöstutkimuksessaan tutkinut Keinosen nimittämiseen johtaneita syitä, hänen toimintaansa komentajana sekä eroa. Presidentti Kekkonen halusi komentajan, joka uudistaisi puolustusvoimia. Tällaisen hän myös sai, jos ajatellaan varusmiesten lomapukeutumista ja eräitä muita vastaavanlaisia asioita. UKK sai myös komentajan, joka viihtyi enemmän hiihtoladulla kuin pääesikunnan suunnittelukokouksissa.

Airion tutkimus on ilmestynyt kahtena versiona. Varsinainen väitöskirja on ilmestynyt MPKK:n Sotahistorian laitoksen julkaisusarjassa ja "populaariversio" ilman lähdeviittauksia Otavan kustantamana.

***

Vuoden tärkeimpiin sotalaitoshistoriaa käsitteleviin kirjoihin kuuluu **eversti Ilmo Kekkonen** toimittama (ja osin kirjoittama) *Tuusula sotilaspitäjänä. Hakkapeliitoista ohjusmiehiin. 600 vuotta Tuusulan seudun sotahistoriaa ja sotilasperinteitä*. Kuten kirjan nimestä jo voi päätellä, tähän on koottu "kaikki mitä kenenkään tarvitsee tietää Tuusulasta". Kirjassa on yli 550 sivua ja hyvä kuvitus sekä miellyttävä taitto. Myös vapaaehtoinen maanpuolustustoiminta saa kirjassa näkyvän osan.

Panssariprikaati ja Panssarikilta ovat julkaisseet historiikin *Perinteitä - yhteistyötä - iskuvoimaa. Elämää Panssariprikaatissa 1945 - 2007*. Suurikokoinen kirja sisältää valtaisan määrän asiaa, huomattava osa erilaisten muistelusten muodossa. Näiden lisäksi olisi kuitenkin toivonut systemaattisempaa katsausta lukuisia organisaatiomuutoksia läpikäyneistä panssarijoukoista sekä Parolannummen varuskunnan vaiheista.

Kirjassa on värikuvat prikaatissa nykyisin käytetyistä lipuista, mutta valitettavasti aikaisemmin käytössä olleiden lippujen kuvia ei ole. Ilahduttavaa on sen sijaan, että varusmiesten koulutushaaramerkkien osalta myös aikaisemmin käytössä olleet on esitetty.

Muitakin merkkejä ja tunnuksia esitellään kuvin, mutta osa niitä esittävästä kuvista on niin pieniä, ettei niistä pysty erottamaan mitään. Vahinko! Sodanjälkeisistä panssarijoukoista ja niiden historiasta kiinnostuneille kirja on kuitenkin keskeinen.

Panssarihistoriasta on ilmestynyt myös toinen kirja, *Panssari-ilmatorjuntaa Suomessa 1942 - 2006*. Tätä, kuten edelläkin esiteltyä teosta, voi ostaa ainakin Panssarimuseolta.

Sotilasajoneuvojen historia kiinnostaa monia. Puolustusvoimien Autovarikon, myöhemmän Kuljetusvarikon historia on koottu näyttäväksi kirjaksi. Se tarjoaa myös vähemmän tekniikasta kiinnostuneille hyvän kuvan siitä, miten tämä tärkeä toimiala on kehittynyt vuosikymmenten aikana.

Suomen Sotahistoriallisen Seuran ja Sotamuseon vuosikirja on jälleen ilmestynyt. *Sotahistoriallinen vuosikirja 26* sisältämistä artikkeleista nostan tässä esille arkistoneuvos Veli-Matti Syrjön kirjoittama *Itsenäisen Suomen upseeriston muotoutuminen* sekä Petri Lonkan kirjoitus *Äänislinna ja muut jatkosodan aikana uudelleen nimetyt kaupungit*.

Useat Ranskan muukalaislegioonassa palvelleet suomalaiset ovat kirjoittaneet kokemuksistaan, ensimmäiset jo 1930-luvulla. Kokonaiskuvaa siitä, paljonko suomalaisia on ollut lyhyemmän tai pidemmän aikaa legioonan riveissä, ei sen sijaan ole ollut. **Kari Kallonen** on pyrkinyt selvittämään asiaa ja hänen uusin kirjansa *Leijonalegioona* kertoo näistä miehistä. Matrikkeliä kirjasta ei valitettavasti löydy ja syy tähän ei johdu tekijästä: monet legioonalaiset eivät halua nimensä julkisuuteen. Hyvin kirjoitettu kirja mielenkiintoisesta aiheesta.

*****

Pentti Airio, *Yrjö Keinonen - Puolustusvoimain komentaja*. Otava, Helsinki 2007. 335 sivua, valokuvaliite.

Ilmo Kekkonen (toim.), *Tuusula sotilaspitäjänä. Hakkapeliitoista ohjusmiehiin. 600 vuotta Tuusulan seudun sotahistoriaa ja sotilasperinteitä*. Taistelukoulun Perinneyhdistys, s.l. [Tuusula] 2007. 553 sivua, kuvitettu.

Perinteitä - yhteistyötä - iskuvoimaa. Elämää Panssariprikaatissa 1945 - 2007. Panssariprikaati ja Panssarikilta, 2007. 420 sivua, kuvitettu. Saatavana ainakin Panssarimuseosta.

Juha Tuominen (toim.), *Panssari-ilmatorjuntaa Suomessa 1942 - 2006*. Panssarimuseosäätiö, Parola s.a. [2007?]. 134 sivua, kuvitettu.

Markku Mäkipirtti, *Puolustusvoimien Autovarikko. Autovarikko 3:sta Kuljetusvarikkoon*. Apali, Tampere 2007. 239 sivua, runsas kuvitus.

Sotahistoriallinen vuosikirja 26 (2007). Suomen Sotahistoriallinen Seura & Sotamuseo, s.l. [Helsinki] 2007. 295 sivua, kuvitettu.

Kari Kallonen, *Leijonalegioona. Suomalaiset sotilaat Ranskan muukalaislegioonassa*. Revontuli, Tampere 2007. 217 sivua, kuvitettu.